

شبیه خوانان گروه نمایشی «حماسه اکبر» از وضعیت هنر تعزیه در شهرستان می گویند

مکان مناسبی برای تعزیه خوانی در مشهد وجود ندارد

ریحانه موسوی

نام تعزیه و محرم گرہ خورده است. تعزیه یا شبیه خوانی، هنری برخاسته از ارادت مردم ایران به خاندان اهل بیت^(ع)

از سال های دور تا امروز است. این هنر نمایشی، ابزار مختلفی چون شعر، موسیقی و نور و استفاده از لباس های مختلف با رنگ های متفاوت و سوارکاری را در اختیار دارد که تأثیرگذاری آن را چندبرابر می کند. تعزیه یک هنر اسلامی اصیل است که باید کوشید این هنر آیینی در مشهد همچون دیگر نقاط کشور رونق و توسعه بیشتری پیدا کند. مراسم تعزیه خوانی با محوریت «حماسه کربلا» از سوم مردادماه به مدت سه شب با استقبال خوب مردم در عرصه میدان شهدای مشهد برگزار شد. این رویداد که با هدف زنده نگه داشتن یادو خاطره شهدای کربلا و ترویج فرهنگ عاشورایی برپا شد، فرصتی مناسب برای علاقه مندان به هنرهای نمایشی و آیینی بود تا از نزدیک شاهد اجرای این هنر اصیل ایرانی باشند. در این مراسم که برگزاری آن را گروه نمایشی «حماسه اکبر، برعهده داشت، هنرمندان برجسته ای مانند احمد تیموریان، شکرآ... امیر صفوی، محمد امین غلامی، امیر عابدی، عباس صالحی، قاسم رزقی، سید جواد هاشمی، احسان طرزقی، محمود عزتی، قاسم تیموریان، مصطفی تیموریان، علی تیموریان، مرتضی تیموریان، محسن غلامی و سایر اعضای گروه تعزیه خوانی به اجرای برنامه پرداختند. این موضوع دلیلی شد تا با هنرمندان گروه نمایشی «حماسه اکبر» گفت وگو کنیم. در قسمت اول این گزارش که پیش روی شماست، به وضعیت هنرمندان تعزیه خوان پرداخته ایم و در قسمت های بعدی به مشکلات و موانع رشد این نمایش آیینی در مشهد خواهیم پرداخت.

● هنری با قدمت که رو به فراموشی است

احمد تیموریان، سرپرست و از هنرمندان حاضر در این تعزیه، هبشتش را گروهی متشکل از جوانان معرفی کرد که حدود دو سال است این برنامه را در جوار حرم امام رضا^(ع) برگزار می کنند. وی درباره وضعیت هنر تعزیه خوانی در مشهد بیان می کند: در گذشته برنامه های مختلفی مانند یادواره ها و سوگواره هایی در این شهر برگزار می شد، اما اکنون چندین سال است که این رویدادها وجود ندارند و تقریباً این هنر به فراموشی سپرده شده است. اگر تعزیه خوانان به دلیل علاقه شان، مسئولان را با اجبار به انجام چنین کاری مجاب نکنند، اقدامی برای برگزاری آن انجام نخواهد شد. وی با اشاره به اینکه تعزیه خوانان تمایلی به دولتی شدن هنرشان ندارند، در بیان دلیل این موضوع اظهار می کند: تعزیه خوانی یک هنر خاص است و وقتی اسم دولتی روی آن گذاشته می شود، تغییراتی روی آن صورت می گیرد و از حالت پکر و سنتی بودن خارج می شود. تیموریان حمایت از هنر تعزیه خوانی را ضعیف بیان می کند و می افزاید: امیدواریم این وضع در آینده بهتر شود. البته نمی توان به مسئولان خرده گرفت، شاید این اتفاق خصمانه نباشد واز روی نا آگاهی باشد. مراسم تعزیه باید به صورت میدانی انجام شود و جایگاه و نورپردازی چهارطرفه دارد. اما در مشهد چنین مکانی برای اجرا یا تکیه ای مخصوص به این کار وجود ندارد. وی براین باور است که هنر تعزیه هیچ گاه

منقرض نخواهد شد؛ زیرا استادان زیادی هستند که هنرجویان را پرورش می دهند و وارد عرصه می کنند تا جایگزینشان باشند. این کار را هیچ ارگانی نمی تواند انجام دهد و فقط باید به وسیله هنرمند صورت بگیرد. مسئولان فقط می توانند هنرمندان رایبمه کنند. برخی از این هنرمندان مشکلاتی در این باره دارند و هنوز بیمه نیستند. تیموریان در پایان می گوید: هرچه هنر تعزیه خوانی بکر بماند، زیباتر است. با وجود این، می توان آن را راحت تر اجرا کرد، مثلاً بازی با نور که جدید است و کار را جذاب تر می کند؛ ولی اگر به همان فرم سنتی خود باقی بماند، بهتر است.

● حضور کم رنگ تعزیه خوانی در مشهد

امیر عابدی که در سه شب اجرای تعزیه موافق خوان بود و نقش امام حسین^(ع) را برعهده داشت، زیاد برای تعزیه خوانی به مشهد نیامده است که دلیل آن را برگزاری کم رنگ چنین مراسمی در این شهر می داند و بیان می کند: بیشتر اعضای گروه ما اهل خراسان هستند، اما در مشهد نسبت به شهرستان های اطراف مانند نیشابور، سبزوار و کاشمر مراسم تعزیه خوانی بسیار کم برگزار می شود. اکنون دو سال است که دوستان همت کرده و در عرصه میدان شهدا مراسم بسیار خوبی را با امکانات برپا کرده اند.

وی ثبت ملی شدن هنر تعزیه خوانی را آغازی خوب برای توجه به هنرمندان این حوزه می داند و بیان می کند: هنرمندان خوبی در استان خراسان رضوی داریم که می توان گفت با تعزیه خوانان کشوری رقابت می کنند. تعزیه خوانی از قدیم در استان هایی مثل اصفهان، قزوین و تهران برگزار می شده و اکنون هم همین طور است. خراسان نیز پیشرفت خوبی در این زمینه داشته است و مراسم باشکوهی در آن برگزار می شود. این هنرمند نوآوری در هر کاری را باعث پیشرفت آن می داند و می گوید: در تعزیه خوانی هم هنرمند و هم شنونده باید اقداماتی در این

زمینه انجام دهند. اکنون این هنر پیشرفت خوبی داشته است و مثل گذشته نیست. با توجه به اینکه تعزیه خوانی بیشتر مخصوص عزای سیدالشهدا^(ع) است، اگر برخی نوآوری ها و مسائلی که تازه وارد تعزیه شده، وجود نداشته باشد، بهتر است. نوآوری اتفاق خوبی محسوب می شود، اما گاهی ممکن است ما را از اصل قضیه دور کند. هدف هنرمندان تبیین مکتب امام حسین^(ع) برای مردم است. اگر قرار باشد به دلیل نوآوری از این موضوع دور شویم، کار اشتباهی انجام داده ایم. عابدی مطالعه را ضروری ترین بخش پرداختن به هنر تعزیه خوانی قلمداد می کند و می گوید: جوانانی که پیگیر این هنر هستند و دوست دارند در آن حضور داشته باشند، حتماً باید مطالعه کنند و نسخ تعزیه را بشناسند. هرگونه نوآوری داخل تعزیه و هر نوع اجرایی، به معنای درست بودن آن نیست. افرادی اشعار را سروده اند و در قالب یک نسخه جامع و کامل در کنار هم گذاشته اند و حیف است که ما بخواهیم آن را به دلیل نوآوری و مسائل جدید کنار بگذاریم. اگر جوانان همان نسخ گذشته و منش قدیم را که بزرگان ما اجرا می کردند، مدنظر داشته باشند، بهتر است.

● لزوم حفظ چارچوب سنتی در هنر تعزیه خوانی

قاسم رزقی که مخالف خوان این تعزیه بود و نقش اشقیا را برعهده داشت، بیان کرد: این مراسم دومین سال است که در عرصه میدان شهدا برگزار می شود و تعزیه خوانان کشوری، از شهرهایی مانند تهران و اصفهان در آن حضور دارند.

او که بیش از بیست سال است در شهرهای مختلف نقش مخالف خوان را اجرا می کند، درباره وضعیت تعزیه در مشهد می گوید: ما هرکجا که برای اجرای تعزیه می رویم، بحث حمایت مسئولان که به میان می آید، می گویند تعزیه مردمی است و مردم باید از آن حمایت کنند، اما در کنار آن مسئولان نیز باید این را مدنظر داشته باشند که حمایت آن ها نیز شرط است، زیرا

عکس: حسن عسکری/شهرآر

این هنر آیین و سنتی است که قدمت زیادی دارد و از قدیم در همه جا برگزار می شده است. به همین دلیل باید به آن بها داده و در مناسبت های مختلف برگزار شود. ما تعزیه های مختلفی داریم که در هر مناسبتی وجود دارند و می توان آن ها را اجرا کرد.

رزقی لازمه به روزشدن هنر تعزیه خوانی را حفظ چارچوب سنتی آن بیان می کند و ادامه می دهد: نباید به گونه ای باشد که در این هنر بدعت گذاری شود؛ یعنی موسیقی ها و شعرهایی وارد آن شود که به اصل تعزیه لطمه بزند و چارچوب آن به هم بریزد. درعین حال، تعزیه باید به روز شود تا جوانان به آن گرایش پیدا کنند. جوانان به دلیل نمایشی که نقش اشقیا دارد، لباسی که می پوشند و آهنگی که نواخته می شود، بیشتر به این نقش جذب می شوند.

این هنرمند با گلایه از اینکه هنرمندان نمی توانند برای امرار معاش صرفاً به این هنر اتکا کنند و در کنار آن حتماً باید شغل دیگری نیز داشته باشند، دلیل آن را حمایت مالی نشدن و هزینه های زیاد برگزاری تعزیه برمی شمرد و بر این باور است که هنرمندان فقط برای حفظ این هنر مجبورند آن را ادامه دهند.

وی با تاکید بر اینکه اداره کل فرهنگ و ارشاد اسلامی استان باید بر اشعار و نسخ تعزیه نظارت کند، اظهار می کند: تعزیه خوانی که بخواهد به طور حرفه ای وارد این هنر شود، حتماً باید درباره اشعار و تاریخ آن مطالعه کند، زیرا هر شعری را نمی توان در تعزیه استفاده کرد. رزقی وضعیت این هنر را در خراسان ضعیف تر از سایر استان ها می داند و توضیح می دهد: در تهران، قزوین، کرج، اصفهان و... بیشتر به این هنر بها داده می شود و برای آن ارزش قائل می شوند. ما برای برگزاری تعزیه، در مرحله اخذ مجوز، مشکلات بسیاری داریم و سنگ اندازی های زیادی می شود. انتظار داریم مسئولان دست کم برای امکانات و تبلیغات به ما کمک کنند و از اجرایی که انجام می دهیم، بازدید کنند.

اخبار هنری مشهد

محسن اسلام زاده سراغ «سرطان اجتماع» رفت

مستند «سرطان اجتماع» به کارگردانی و تهیه کنندگی محسن اسلام زاده، مستند ساز مشهدی، از شنبه تا چهارشنبه هر شب ساعت ۲۰ روی آنتن شبکه مستند می رود. به گزارش صبا، مستند «سرطان اجتماع» محصول مؤسسه شهید آوینی است

که با مشارکت شبکه مستند و مرکز هنری رسانه ای نهضت تولید شده است. این مجموعه با هدف شناسایی تنگناهای اقتصادی، به سراغ گلوگاه های مفاصلد اقتصادی می رود. این مستند بنادارد با مرور کردن پرونده های مجرمانه اقتصادی، روند اختلال در سیستم راز مرحله شکل گیری مضلات تا خروجی، همراه با انواع نابسامانی های اقتصادی در زندگی مردم به نمایش دربیآورد. این مجموعه در هر قسمت ضمن بررسی پرونده های واقعی، به ردیابی فرایند معیوب رخ داده با حضور کارشناسان و ارائه راهکار خواهد پرداخت.

هنر نمایشی حسن معجونی در سریال فیلم ساز مشهدی

تصویربرداری سریال «رؤیای نیمه شب» به کارگردانی حسن آخوندپور، فیلم ساز مشهدی، در شهرک سینمایی دفاع مقدس به نیمه راه رسید. به نیمه راه رسید. به گزارش شهرآر، به نقل از روابط عمومی سریال، تصویربرداری سریال

«رؤیای نیمه شب» با معرفی حسن معجونی به عنوان پادشاه شهر حله در شهرک سینمایی دفاع مقدس به نیمه راه رسید. سریال «رؤیای نیمه شب» محصول سازمان هنری رسانه ای اوج است که اقتباسی آزاد از رمان مطرح «رؤیای نیمه شب» نوشته مظفر سالاری است. حسن آخوندپور پیش از این سریال «عشق کوفی» را به تهیه کنندگی سعید سعدی کارگردانی کرده بود.

تشخیص دوم»، همچنان در صدر فروش ها

آمار فروش نمایش های روی صحنه تئاتر مشهد در هفته گذشته (۳۰ تیر تا ۵ مرداد ۱۴۰۳) منتشر شد و بازهم مانند هفته قبل آن، نمایش «تشخیص دوم» به کارگردانی فرزین علین با فروش یک میلیارد و ۱۴۴ میلیون و ۵۲۰ هزار ریال، نمایش پرفروش تئاتر مشهد شد. همچنین تئاتر «طبقه هفتم» به کارگردانی هدیه برزونی با فروش ۳۸۱ بلیت در ۹۰سانس، ۵۸۲ میلیون و ۸۴۰ هزار ریال فروخته است. نمایش «عامدانه، عاشقانه، قاتلانه» به کارگردانی محسن مسعودی فر با فروش ۲۸۲ بلیت جدید، ۳۸۱ میلیون و ۶۹۰ هزار ریال درآمد داشته است. نمایش «مهمانی خانه ما» هم به کارگردانی حمید کیانیان ۴۱۶ میلیون و ۲۵ هزار ریال فروخته است. نمایش «ریبوت» به کارگردانی امیرحسین آذیر با فروش ۱۴۹ بلیت در ۸۰سانس، ۲۰۸ میلیون و ۲۵۰ هزار ریال درآمد داشته است. نمایش «شایلون» به کارگردانی نوید اسدیان نیز با فروش ۱۴۵ بلیت جدید، ۱۴۹ میلیون و ۹۵۰ هزار ریال فروخته است.

هنرگرام

محسن تنابنده از تولید «پایتخت ۷» خبر داد

محسن تنابنده، بازیگر و سرپرست نویسنندگان سریال «پایتخت»، ویدئویی را در صفحه مجازی اش منتشر کرد و از کلید خوردن فصل جدید سریال خبر داد. به گزارش مهر، در یک سال گذشته بارها مباحث مختلفی درباره تولید پروژه «پایتخت» مطرح شده است، از تولید قسمت ویژه سینمایی تا ساخت فصل جدید سریال که هر بار اخبار غیررسمی در فضای مجازی سروصدا می کرد. مهدی نقویان، رئیس سینما فیلم، به تازگی در مصاحبه ای از مرحله پیش تولید این سریال خبر داد و اینکه چون سریال بعد از پنج سال تولید می شود، پیش تولید سنگینی دارد.

چارسوق هنر

اکران «روزی روزگاری آبادان» در سینماها

پخش کننده فیلم «روزی روزگاری آبادان» از اکران این فیلم در سینماها خبر داد. به گزارش ایسنا، فیلم «روزی روزگاری آبادان» ساخته حمیدرضا آذرنگ، در یک ماه گذشته چندبار قرار بود بر پرده سینماها نمایش داده شود که

به دلایل مختلف به تعویق افتاد. حالا این فیلم با بازی فاطمه متمداریا و محسن تنابنده از چهارشنبه دهم مردادماه اکران خواهد شد. اولین نمایش فیلم «روزی روزگاری آبادان» که نخستین تجربه کارگردانی حمیدرضا آذرنگ نیز هست، سال ۱۳۹۹ در سی ونهمین جشنواره فیلم فجر بود.

وی افزود: دیوانگی و اختلال شخصیت مرزی بازیگر روبه روی من یعنی سیما، در دیالوگ ها آمده است، اما در شخصیت من یعنی بهرام این موضوع وجود نداشت که کار سختی بود و کارگردانی حمید کیانیان به علاوه بازی خوب مهشید شریفی بسیار به این قضیه کمک می کرد. من نیز در سال هایی که دانشجوی بیاومزم، مداح حسینی گفتم: بخش های کوتاهی در رویارویی با تماشاگران به صورت پداهه کار کردم، اما سایر بخش های نمایش را در تمرینات به صورت دقیق چیده بودیم و لحظه به لحظه آن را تمرین کردیم تا بتوانیم نتیجه خوبی از آن بگیریم.

● پرداختن به مقوله تئاتر درمانی در مشهد کم رنگ است

مهشید شریفی، دیگر بازیگر این نمایش، نیز درباره نقشش توضیح داد: من نقش زنی را برعهده داشتم که دارای اختلال شخصیتی دوقطبی بود. پیچیدگی شخصیت سیما باعث شد تا من این نقش را قبول کنم، زیرا در مشهد به مقوله تئاتر درمانی بسیار کم پرداخته می شود. در صورتی که این اختلال بین اطرافیان ما زیاد است.

وی که بیش از دو سال است از فضای بازیگری تئاتر دور بوده، در پاسخ به اینکه آیا برای اجرای این نقش الگویی خاصی داشته است یا نه، می گوید: نه، نداشتم، اما بیشتر کسانی که نمایش را تماشا می کنند، چنین افرادی را در اطرافیان خودشان دیده و لمس کرده اند. ما حتی تماشاچیان داشته ایم که شخصیت سیما را در ۱۰فر دیده اند، یعنی هر قسمت از آن شخصیت، شبیه یک فرد بوده است. این شخص بلا تکلیف بود، لحظه ای شاد و لحظه ای غمگین، عصبی، عاشق همسر و متنفر از او. وقتی این نقش به من پیشنهاد شد، درباره اش مطالعه کردم و با خواهرم که روان شناس است، گفت وگو کردم. حرف های او در پرورش نقش به من کمک بسیاری کرد.

● دوگانگی ذات شخصیت درام است

سیدمحمد مداح حسینی، بازیگر نمایش «مهمانی خانه ما» بیان کرد: در نقش ها نوعی دوگانگی وجود داشت که در آن هم زمان هم باید آدم بدی باشیم و هم نباید آدم بدی باشیم. این دوگانگی ذات شخصیت درام است؛ یعنی ما هیچ گاه شخصیتی را که کاملاً بد است، دوست نداریم، بلکه شخصیت هایی را دوست داریم که با بخشی از آن ارتباط برقرار می کنیم و با بخشی از آن ارتباط برقرار نمی کنیم. این دوگانگی برای من سخت بود، زیرا باید آن را در بازی اضافه می کردم.

عکس: محبت لطفی/شهرآر

موسوی ا تئاتر «مهمانی خانه ما» به کارگردانی حمید کیانیان که این روزها در تماشاخانه استاد

حسین نوری روی صحنه است. شامگاه شنبه برای اصحاب رسانه اجرا شد. حمید کیانیان پس از نمایش های «پرواز بیک ها»، «پرند و فیل» و «خانم خزوک»... این بار با تئاتر «مهمانی خانه ما، با موضوع اجتماعی، خانوادگی و پس از سال ها فعالیت در حوزه تئاتر درمانی، با وقفه ای نزدیک به پانزده سال به اجرای نمایش بزرگ سال بازگشته است. در حاشیه این اجرا با کارگردان و دو بازیگر آن گفت و گو کردیم که در ادامه می خوانید.

● تئاتر درمانی با نمایشنامه های روان شناسانه

حمید کیانیان با بیان اینکه حدود بیست سال است به صورت تجربی با مقوله تئاتر درمانی آشنا شده و کارهای زیادی را در این خصوص روی صحنه برده است، بیان کرد: ما نمایشنامه های روان شناسانه داریم که تئاتر درمانی می کنند. در این نوع کار باید همه چیز را با نمایش و بازی ادغام کنیم تا بتوانیم برای مراجعه کننده بیرون ریزی کنیم. این اتفاق باید درون یک نمایشنامه ازپیش تعیین شده و فی البداهه اتفاق بیفتد. وی افزود: نمایش «مهمانی خانه ما» از آن دسته نمایش های از پیش اتفاق افتاده است و تماشاگران براساس ذهنیت و شخصیت پنهانی که دارند، خودشان را جای شخصیت های نمایش می گذارند. آن ها نمی خواهند این کار را انجام دهند، اما می بینند این صحنه برایشان آشناست و در ناخودآگاهشان آن را تصور می کنند. این کارگردان، خوبی این گونه نمایش ها را در وادار کردن افراد به بیرون ریزی می داند که باعث می شود دوباره به خود و زندگی شان نگاه کنند. وی اظهار می کند: من کلاس ها و دوره های تئاتر درمانی برگزار می کنم و